

Jen jsem viděl, k čemu se schyluje...

Název emise: Pocta siru Nicholasovi

Den vydání: 2. 9. 2015

Platnost: ode dne vydání ve styku tuzemským i mezinárodním až do odvolání

Hodnota: 13 Kč; kat. č. 860

Rozměr známkového obrazu: 40 x 23 mm

Výtvarný návrh: Zdeněk Netopil

Tisk: Poštovní tiskárna cenin Praha

Druh tisku: vícebarevný OF

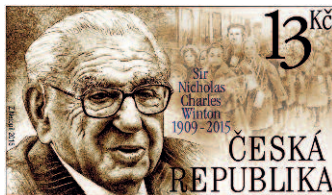
Tisková forma: 4x 50

Náklad: 750 tis.

FDC: OTp v barvě fialové; vytiskla PTC Praha

Rytec FDC: Václav Fajt

Náklad: 3.500 ks

120.000 až 200.000 korun! To vynásobte více než 900x (pro tolik dětí WN a jeho kolegové zajistili vstupní víza do Británie), a vyjde vám neuvěřitelná částka 110 až 180 milionů korun! To všechno v krátké době prvních osmi měsíců roku 1939.

Vydání známky s portrétem NW a symbolem záchranných transportů – vlakem (jen pro přesnost: nešlo o jediný způsob, první skupina asi dvou desítek dětí byla 14. 3. přepravena do Švédska letadlem), je činem, za který si vydavatel i Česká pošta a její oddělení známkové tvorby zaslouží pochvalu. Namísto je také základní třináctikorunová nominální hodnota – známka je určena pro skutečný poštovní provoz, a ne jen do albu filatelistů. Sám portrét NW je zdařilý,

... a udělal, co jsem mohl, abych pomohl. Tahle slova Nicholase Wintona vystihují snad nejlépe jeho čin – a skromnost, se kterou tak učinil a pak o tom mlčel. Sám potomek židovské rodiny Wertheimerových, která se do Británie přestěhovala z Německa dva roky před jeho narozením, byl pokřtěn – přesto jako původem Žid nemohl být oceněn titulem *Chasid Umot ha-Olam*, Spravedlivý mezi národy, udělovaný izraelskou Komisí pro rozpoznávání spravedlivých při památníku Jad Vašem osobám nežidovského původu, které přispěly k záchraně Židů před holocaustem. A přesně to NW udělal – rozhodující měrou napomohl záchraně životů stovek dětí z československých, německých a ruských židovských rodin, které těsně před vypuknutím druhé světové války odjely z Prahy (ale i z Vídně a dalších míst) do Velké Británie. Sám o tom později skromně řekl: „Německé úřady nepředstavovaly žádnou zásadní překážku. Jediný problém byly podmínky, za kterých jsem mohl pro každé z dětí získat povolení ke vstupu do Anglie, totiž aby mělo rodinu, která by se o něj postarala. To nebylo lehké, ale nebylo to ani nijak zvlášť obtížné.“ Tím v podstatě potvrzuje skutečnost, že v roce 1939 dávali nacisté při „řešení židovské otázky“ přednost vystěhovalectví před masovým vražděním, které definitivně zvolilo o tři roky později na smutné slulské konferenci ve Wannsee.

Hlavním úkolem dobrovolnické akce, kterou NW vedl, bylo zajištění peněz (kauce za každé dítě do 17 let věku činila 50 liber) a především rodin, která by děti v Británii přijaly a pečovaly o ně. Povedlo se to v 919 případech, ale jen 669 dětí tuto možnost mohlo využít – největší transport s 250 dětmi nacisté vrátili, protože právě vypukla válka a Británie se stala nepřátelskou zemí. Pozdější výzkumy ukázaly, že ze čtvrt tisíce těchto dětí ji přežilo jen jediné...

S odstupem času se kauce padesát liber jeví jako nevysoká částka – dnes představuje nějakých osmnáct set korun. Jak tomu ale bylo v roce 1939? Hrubým odhadem lze říci, že tehdejší libra měla asi 60 až 100x vyšší hodnotu, než ta dnešní (safalra.com/other/historical-uk-inflation-price-conversion/) – v současných penězích tedy kauce na jedno dítě představovala kolem

hezké je i razítko, přičemž z obojím nejsou symboly toho, že šlo o záchrannou akci obrácenou vůči dětem židovského původu. To považují za správné - jednak je to u nás všeobecně známo, a pak sama akce svou lidskostí (nejde jen o NW, ale i o jeho kolegy a pomocníky, dále o finanční přispěvatele, a pak samozřejmě o rodiny, které se v Británii dětí ujaly, nebo byly připraveny se ujmout v případě vrácení transportu z 1. září 1939) přesahuje tehdy aktuální náboženský a rasový rozměr a připomíná nám, že obdobné situaci čelíme i my: dnes a tady (nebo jste neslyšeli o rasově a nábožensky motivovaných masakrech dětí v některých zemích takzvaného třetího světa?).

Jediným symbolem, který upomíná na souvislosti tehdejší doby, je Davidova hvězda v kresebné výzdobě obálky dne vydání. Toto zpodobnění, i když výtvarně zdařilé, nepovažují za šťastné, symbolizuje totiž spíše jakousi „židovskou vzájemnou svépomoc“, což v širokých souvislostech rozhodně nebyl tento případ (NW byl z náboženského hlediska anglikán, stejně jako naprostá většina hostitelských rodin). Na druhé straně na přípravu emise byla rekordně krátká doba a je pochopitelné, že autor cítil jako potřebné židovskou symboliku připomenout.

S odstupem času samozřejmě všichni víme, co bylo tehdy správné a jak se zachovat. Známkou k poctě Nicholase Wintona nám připomíná, že mnohem důležitější je to vědět v pravou chvíli – a především to taky udělat.

FB

